

Súd: Najvyšší súd SR
Spisová značka: 4Cdo/52/2024
Identifikačné číslo spisu: 2317209185
Dátum vydania rozhodnutia: 25.02.2026
Meno a priezvisko: JUDr. Nora Halmová
Funkcia: sudca
ECLI: ECLI:SK:NSSR:2026:2317209185.1

UZNESENIE

Najvyšší súd Slovenskej republiky v spore žalobkyne I. G., narodenej X. I. XXXX, R.É. K.L.Y., A. XXXX, zastúpenej advokátom Mgr. Petrom Baranom, Stropkov, Šarišská 1976/18, proti žalovanému Slovenská sporiteľňa, a. s., Bratislava, Tomášikova č. 48, IČO: 00 151 653, zastúpenému advokátskou kanceláriou AK JUDr. Marek Hic, s. r. o., Martin, P. O. Hviezdoslavova 10625/23B, o zaplatenie 1 593,98 eura s príslušenstvom, vedenom na Okresnom súde Galanta pod sp. zn. 15Csp/110/2017, o dovolaní žalovaného proti rozsudku Krajského súdu v Trnave z 2. augusta 2023 č. k. 11CoCsp/42/2022-809, takto

rozhodol:

I. Rozsudok Krajského súdu v Trnave č. k. 11CoCsp/42/2022-809 z 2. augusta 2023 z r u š u j e a v e c mu vracia na ďalšie konanie.

II. Uznesenie Okresného súdu Galanta č. k. 15Csp/110/2017 - 823 z 13. októbra 2023 z r u š u j e .

Odôvodnenie

1. Okresný súd Galanta (ďalej len „súd prvej inštancie“ alebo „okresný súd“) v poradí druhým rozsudkom z 28. novembra 2019, č. k. 15Csp/110/2017-524 zamietol žalobu žalobkyne, ktorou sa domáhala na žalovanom zaplatenia sumy 1 593,98 eura s príslušenstvom a to úrokom z omeškania 5 % ročne od 11.3.2017 do zaplatenia. Žalobkyňa so žalovaným uzavrela zmluvu o splátkovom úvere, ktorá neobsahovala náležitosti, ktoré v čase jej uzavretia vyžadoval platný a účinný zákon č. 258/2001 Z. z. o spotrebiteľských úveroch (ďalej len „zákon o spotrebiteľských úveroch“) a to výšku, počet, termíny splátok, správnu výšku splátky istiny ani správnu výšku celkových nákladov, takže úver bolo potrebné považovať za bezúročný a bez poplatkov a keďže žalovaný poskytol žalobkyni úver vo výške 3 651,33 eura a žalobkyňa žalovanému uhradila spolu 5 245,31 eura, došlo na strane žalovaného k vzniku bezdôvodného obohatenia vo výške 1 593,98 eura, ktoré žiadala zaplatiť. Žalovaný uviedol, že nárok žalobkyne neuznal, keď žalobkyňa ani netvrdila, čo malo byť bezdôvodným obohatením, neuviedla žiadne konkrétne plnenia, ktoré mali dať údajne vzniknúť bezdôvodnému obohateniu, navyše zmluva mala všetky náležitosti a z opatrnosti uplatnil aj námietku premlčania žalobou uplatnenej pohľadávky. Žalobkyňa uviedla, že od zaplatenia prvej splátky od roku 2009 bola splácaná iba istina, a to až do zaplatenia sumy 3 651,33 eura. Z tohto dôvodu boli všetky splátky zaplatené žalovanému iba splátkami

istiny, za bezdôvodné obohatenie považoval všetky splátky uhradené po dátume, ku ktorému došlo k zaplateniu sumy 3 651,33 eur. V zmluve bola podľa žalobkyne nesprávne uvedená aj výška RPMN, ktorá sa odvíjala od nesprávneho uvedenia celkových nákladov spojených s úverom. Prvostupňový súd svoje rozhodnutie odôvodnil právne ustanoveniami § 497 Obchodného zákonníka; § 4 ods. 1, § 4 ods. 2, § 4 ods. 3, zákona č. 258/2001 Z. z. o spotrebiteľských úveroch; § 52 ods. 1, § 52 ods. 2, § 52 ods. 3, § 52 ods. 4, § 53 ods. 5 zákona č. 40/1964 Zb. Občianskeho zákonníka a vecne tým, že Najvyšší súd Slovenskej republiky v nadväznosti na rozsudok Súdneho dvora Európskej únie vo veci C/42/15 vo svojich rozhodnutiach pod sp. zn. 3Cdo/146/2017 z 22. februára 2018, sp. zn. 4Cdo/211/2017 z 23. apríla 2018, sp. zn. 4Cdo/187/2017 z 23. apríla 2018 a sp. zn. 3Cdo/56/2018 zo 17. apríla 2018, opakovane konštatoval, že nebolo potrebné, aby zmluva o spotrebiteľskom úvere obsahovala číselné vyjadrenie toho, aká je konkrétna vnútorná skladba tej ktorej anuitnej splátky. V súvislosti s výkladom zákona o spotrebiteľských úveroch uviedol, že úmyslom zákonodarcu, bolo transponovať Smernicu 2008/48/ES v celom rozsahu. Nemožno od dodávateľov žiadať, aby v spotrebiteľských zmluvách uvádzali presný rozpis plánovanej amortizácie dlhu, teda rozpis splátok po častiach (samostatne vo väzbe na istinu, úrok a poplatky). Pokiaľ ustanovenie § 4 ods. 2 písm. i) zákona o spotrebiteľských úveroch, uvádza pojmy „výška“, alebo „počet“ či „termíny splátok istiny, úrokov a iných poplatkov“, je za použitia eurokonformného výkladu nutné dospieť k záveru, že toto ustanovenie len spresňuje, čo splátka úveru zahŕňa. Vzhľadom k uvedeným záverom mal súd za to, že zmluva o splátkovom úvere, uzatvorená medzi stranami sporu túto náležitosť obsahovala, a teda tvrdenie žalobkyne preukázané nebolo. Pri určení splatnosti istiny, úrokov a poplatkov ako aj hodnotení, či zmluva obsahovala výšku celkových nákladov, súd poukázal na prednes právneho zástupcu žalovaného na pojednávaní vo veci konanom dňa 28. novembra 2019, kde poukázal na to, že aj tieto požadované náležitosti zmluva obsahovala a sú uvedené správne. Medzi sporovými stranami bola zmluva uzatvorená dňa 10. decembra 2008, splatnosť splátky istiny bola k 20.-temu dňu v kalendárnom mesiaci. Zo zmluvy vyplývalo, že prvá splátka bola dohodnutá až na 20. januára 2009 a teda z uvedeného bolo zrejmé, že do doby od začatia splácania po poskytnutí úveru akcentujúc dojednanie o splatnosti úrokov v posledný deň v mesiaci došlo pred splatením prvej splátky istiny k prvej splatnosti úrokov, a to dňa 31. decembra 2008. Uvedené úroky boli vo výške 870,60 Sk, čo okrem iného zreteľne vyplývalo z výpisu za rok 2008. Celkové náklady dlžníka boli tak tvorené nasledujúcim súčtom - spracovateľský poplatok vo výške 2 699,- Sk + prvý úrok vo výške 870,60 Sk + kvantitatívne vyjadrenie príslušných splátok. Súd uviedol, že vzhľadom na skutočnosť, že nebolo možné s ohľadom na amortizáciu uviesť všetky splátky tak, aby boli v rovnakej hodnote, na uvedené pamätá ustanovenie POP, ktoré boli riadne inkorporované článkom II/2., kde sa v ustanovení bodu 5.5.3. stanovuje, že posledná splátka, v tomto prípade č. 119 je vo výške zostatku pohľadávky, pričom uvádza, že tento zostatok je nižší ako je regulérna splátka, tzn. že nemôže byť v neprospech spotrebiteľa. Pokračujúc vo výpočte celkových nákladov k výške prvého úroku a spracovateľského poplatku bolo pripočítaných 118 splátok po 1 711,- Sk a posledná znížená splátka vo výške 1 664,30 Sk, čo v súčte dávalo presne uvedených 97 131,90 Sk. Tieto celkové náklady boli vypočítané bankovým informačným systémom, ktoré banka povinne vedie podľa zákona o bankách, a ktorý je minimálne raz ročne auditovaný NBS. Z uvedeného mal súd zato, že ustanovenia úverovej zmluvy týkajúce sa splatnosti istiny, splatnosti úroku ako aj výšky celkových nákladov boli zo zmluvy zistiteľné a určiteľné, a teda boli v zmluve uvedené. Opätovne žalobkyňa ani v prípade uvedených náležitostí dôkazné bremeno neunesla. Neunesla ho ani pri tvrdení, že zmluva neobsahovala údaj o RPMN, keď v zmluve bolo jasne uvedené, že ročná percentuálna miera nákladov bola stanovená na 15,74 % a priemerná hodnota ročnej percentuálnej miery nákladov bola stanovená na 17,05 %. K namietanej skutočnosti, že v zmluve o splátkovom úvere nebola jednoznačne uvedená adresa predávajúceho, na ktorej mohla žalobkyňa ako spotrebiteľka uplatniť reklamáciu alebo sťažnosť, súd uviedol, že reklamácie sú riešené v osobitnom reklamačnom poriadku (súdu predložený), ktorý bol riadne inkorporovaný do zmluvy, a na ktorý zmluva odkazovala v čl. II/2. Zmluva o splátkovom úvere bola žalobkyňou riadne podpísaná, a teda jej obsah jej musel byť známy, a teda jej musel byť známy aj obsah inkorporovaného reklamačného poriadku. To či žalobkyňa sa s obsahom písomností aj skutočne oboznámila bolo len na nej, pričom to že tak neurobila nemohlo byť sankcionované bezúročnosťou a bezpoplatkovosťou poskytnutého úveru. Uvedené písomnosti boli teda dostatočne transparentné a ani absencia tejto náležitosti súdu preukázaná nebola. Súd uviedol dôvody, pre ktoré neposúdil zmluvu o úvere ako bezúročnú a bez poplatkov. Ďalej konštatoval, že zo skutkových tvrdení žalobkyne

nevyplývali žiadne ďalšie skutočnosti odôvodňujúce vydanie plnenia, ktoré od nej mal žalovaný získať bez právneho dôvodu. Zo zmluvy č. XXXXXXXXXXXXX (na ktorej malo k vzniku bezdôvodného obohatenia dôjsť) vyplývalo, že žalobkyňa ako úver čerpala sumu 3 651,33 Eur. Žalobkyňa v žalobe uviedla, že na splatenie úveru uhradila sumu 5 245,31 eura, ktorú skutočnosť žalovaný nerozporoval a medzi stranami nebolo sporné ani to, že zo strany žalobkyne došlo k splateniu úveru. Súd vylúčil, že by zmluvu bolo možné považovať za bezúročnú a bez poplatkov, vychádzajúc z toho, že išlo o zmluvu odplatnú, v podmienkach ktorej sa žalobkyňa zaviazala, že úver vo výške 3 651,33 eura vráti spolu s úrokmi a dojednanými poplatkami, súd mal za to, že žalovaný prijal od žalobkyne plnenia v súlade so zmluvou. Okrem námietky bezúročnosti a bezpoplatkovosti úveru z dôvodu absencie zákonných náležitostí, žalobkyňa žiadne skutočnosti vo vzťahu k nároku na vydanie bezdôvodného obohatenia neuviedla, pričom súd mal za to, že ani v spotrebiteľských sporoch nemôže v prospech strany, ktorá je spotrebiteľom, dopĺňať skutkové tvrdenia, či meniť uplatnený nárok. Súd mal za to, že žalobkyňa v konaní neuniesla bremeno tvrdenia a rovnako tak ani dôkazné bremeno, a preto jej žalobu zamietol v celom rozsahu, ako žalobu podanú nedôvodne. Nakoľko uplatnený nárok súd zamietol v celom rozsahu ďalšími námietkami (premlčanie, úhrada splátok z podnikateľského účtu) žalovaného sa súd nezaoberal, nakoľko pre rozhodnutie vo veci samej to pre súd nebolo potrebné. O náhrade trov konania rozhodol podľa § 225 zákona č. 160/2015 Z. z. Civilný sporový poriadok (ďalej len „CSP“), podľa ktorého nárok vznikol žalovanému ako plne úspešnej strane sporu.

2. Krajský súd v Trnave (ďalej len „odvolací súd“ alebo „krajský súd“) na odvolanie žalobkyne rozsudkom z 27. apríla 2021 sp. zn. 11CoCsp/22/2020 napadnutý rozsudok súdu prvej inštancie zmenil tak, že žalovanému uložil povinnosť zaplatiť žalobkyňi sumu 1 593,98 eura s úrokom z omeškania 5,05 % ročne od 11.3.2017 do zaplatenia a žalobkyňi priznal voči žalovanému nárok na náhradu trov tohto konania v celom rozsahu. Odvolací súd mal za to, že súd prvej inštancie správne kvalifikoval právny vzťah založený zmluvou medzi stranami sporu ako spotrebiteľskou zmluvou, keďže táto spĺňala definíčné znaky takejto zmluvy, ako aj definíčné znaky subjektov spotrebiteľskej zmluvy. Zo žiadneho ustanovenia zmluvy nevyplývalo, že by bol úver poskytnutý žalobkyňi na účely podnikania a skutočnosť, že niektoré splátky úveru boli uhradené z podnikateľského účtu žalobkyne nepreukazoval účel poskytnutia úveru. Odvolací súd považoval predmetný úver za bezúročný a bez poplatkov, nakoľko neobsahoval náležitosti podľa § 4 ods. 2 písm. i) a písm. j) zákona o spotrebiteľských úveroch v znení účinnom v čase uzavretia zmluvy. Žalobkyňi bol na základe uvedenej zmluvy poskytnutý úver vo výške 3 651,33 eura. Zo žalobkyňou predloženého rozpisu úhrad vyplynulo, že na základe tejto zmluvy zaplatila žalovanému sumu 5 245,31 eura, teda o 1 593,98 eura viac ako jej žalovaný poskytol, o ktorú sumu sa žalovaný bezdôvodne obohatil (§ 451 ods. 2 Občianskeho zákonníka), preto odvolací súd v súlade s § 451 ods. 1 Občianskeho zákonníka rozhodol, že žalovaný je povinný toto bezdôvodné obohatenie žalobkyňi vydať. Keďže sa žalovaný so svojím plnením dostal do omeškania, odvolací súd mu v súlade s ustanovením § 517 ods. 1, 2 Občianskeho zákonníka v spojení s nariadením vlády Slovenskej republiky č. 87/1995 Z. z. priznal aj požadovaný úrok z omeškania vo výške 5,05 % ročne s účinnosťou od 11.3.2017 (žalovaný bol vyzvaný na vrátenie bezdôvodného obohatenia do 10. marca 2017). Ďalej uviedol, že na danú vec podľa názoru odvolacieho súdu nemožno aplikovať rozsudok Súdneho dvora EÚ C-42/15, v ktorom sa Súdny dvor zaoberal výkladom Smernice EP a Rady 2008/48/ES, ktorá bola do slovenského právneho poriadku implementovaná až zákonom č. 129/2010 Z. z. o spotrebiteľských úveroch, ani nemožno vychádzať z rozhodnutí Najvyššieho súdu Slovenskej republiky sp. zn. 3Cdo/146/2017, 3Cdo/56/2018, 4Cdo/187/2017, 4Cdo/211/2017, 7Cdo/98/2018, ktoré vychádzajú z právnej úpravy zákona č. 129/2010 Z. z. a nie z právnej úpravy zákona č. 258/2001 Z. z. vzťahujúcej sa na prejednávajúcu vec. Odvolací súd tak mal za to, že v danej úverovej zmluve absentovala obligatórna náležitosť v súlade s ustanovením § 4 ods. 2 písm. i) a to výška, počet a termíny splátok istiny, úrokov a iných poplatkov. K namietanej náležitosti a to podľa § 4 ods. 2 písm. j) celkových nákladov spotrebiteľa spojených so spotrebiteľským úverom vypočítaných na základe údajov platných v čase uzatvorenia zmluvy o spotrebiteľskom úvere tak odvolací súd mal za to, že z údajov uvedených v zmluve v bode I.1. nebolo možné dospieť k výške nákladov uvedených v zmluve 3 224,19 eura (počet splátok 119 x 56,79 eura + 119 splátok x 1,99 eura poplatok za správu úveru + 89,59 eura spracovateľský poplatok, čo je spolu 7 084,41 eura, od ktorej sumy keď sa odráta výška úveru 3 651,33 eura dostaneme 3 433,08 eura a nie 3 224,19 eura). Výpočet tvrdený žalovaným neobsahoval 1,99 eura mesačne poplatok za správu úveru a nebola zo zmluvy zrejماً

tvrdená prvá splátka iba úveru, ani jej výška. Takže výpočet uvedený žalovaným pri uzatváraní zmluvy spotrebiteľ nijakým spôsobom nemohol aplikovať a tak mal odvolací súd za to, že takisto údaj celkové náklady nebol uvedený v zmluve správne, nakoľko z údajov uvedených v zmluve nebolo možné dospieť k výške celkových nákladov uvedených v zmluve. Odvolací súd považoval nesprávne/nepreskúmateľne uvedený údaj za neplatný a teda neuvedený, resp. chýbajúci. K námietke neuvedenia adresy predávajúceho, na ktorej mohol spotrebiteľ uplatniť reklamáciu alebo sťažnosť dal odvolací súd za pravdu žalovanému, že uvedená náležitosť sa týkala predávajúceho, ktorý v danom zmluvnom vzťahu nefiguroval. O nároku na náhradu trov odvolacieho konania rozhodol podľa § 396 ods. 2 CSP v spojení s § 255 ods. 1 CSP, keď úspešnej žalobkyni priznal náhradu trov konania proti žalovanému v celom rozsahu.

3. Proti rozsudku odvolacieho súdu podal žalovaný (ďalej aj „dovolateľ“) dovolanie, ktorého prípustnosť a dôvodnosť vyvodzoval z ustanovenia § 420 písm. f) CSP a § 421 ods. 1 písm. a) CSP.

3.1. Uznesením Najvyššieho súdu Slovenskej republiky z 24. augusta 2022 sp. zn. 4Cdo/309/2021 (ďalej „najvyšší súd“ alebo „dovolací súd“) bol rozsudok Krajského súdu v Trnave zo 27. apríla 2021 č. k. 11CoCsp/22/2020-556 zrušený a vec vrátená na ďalšie konanie.

3.2. V preskúmvanej veci konštatoval, že postupom odvolacieho súdu, ktorý nedodrжал procesný postup v zmysle § 219 ods. 3 CSP, došlo k porušeniu práva na spravodlivý proces. Týmto nesprávnym procesným postupom znemožnil žalovanému, aby uskutočňoval jeho patriace procesné práva v takej miere, že došlo k porušeniu práva na spravodlivý proces a žalovaný opodstatnene namietal dovolací dôvod v zmysle § 420 písm. f) CSP.

3.3. Vzhľadom na ustanovenie § 383 CSP a tam vyjadrenú zásadu, že odvolací súd je viazaný skutkovým stavom tak, ako ho zistil súd prvej inštancie, sú úvahy odvolacieho súdu o správnosti skutkových záverov súdu prvej inštancie značne obmedzené, pretože v zásade je viazaný skutkovým stavom zisteným súdom prvej inštancie. V prípade pochybností o jeho správnosti má možnosť dospieť k iným skutkovým záverom, ak tieto vyplývajú z poznatkov, ktoré odvolací súd získal tak, že opakovane vykonal súdom prvej inštancie alebo vykonal nové dôkazy. Podmienenie zmeny skutkových záverov ustálených súdom prvej inštancie opakovaním alebo vykonaním nových dôkazov vyplýva z požiadavky rešpektovať zásadu priamosti a ústnosti civilného konania, ktorá má pre odvolacie konanie rovnaký význam a následky, ako pre súd prvej inštancie. Zásada priamosti je dôležitá nielen pre zisťovanie skutkového základu rozhodnutia, ale aj pre odchylenie sa od skutkových zistení súdu prvej inštancie. Pri opakovaní a doplnení dokazovania je uvedená zásada oproti konaniu pred súdom prvej inštancie ešte sprísnená, pričom pre opakovanie dôkazov platia tie isté procesné postupy, ako pri vykonávaní pôvodného dôkazu (uznesenie najvyššieho súdu sp. zn. 4Cdo/98/2017).

3.4. Z uvedeného tiež vyplýva, že na to, aby sa odvolací súd mohol odchyliť od skutkových zistení, ktoré súd prvej inštancie čerpal z výpovedí strán alebo svedkov, ktorí boli súdom prvej inštancie vypočutí na pojednávaní, musí dôkazy priamo vykonané súdom prvej inštancie opakovane, prípadne doplniť. Pokiaľ sa odvolací súd mieni odchyliť od skutkových zistení urobených súdom prvej inštancie na základe dôkazu vykonaného pred súdom prvej inštancie, je nutné, aby dôkazy sám opakovane a zabezpečil si tak rovnocenný podklad pre prípadné odlišné zhodnotenie dôkazu. Je neprípustné, aby odvolací súd k svojim odlišným skutkovým zisteniam dospel len na základe prehodnotenia dôkazov vykonaných súdom prvej inštancie. Na to, aby ich mohol inak zhodnotiť, ich musí v odvolacom konaní opäť vykonať.

4. Krajský súd v Trnave rozsudkom z 2. augusta 2023 č. k. 11CoCsp/42/2022-809 opätovne rozhodol, rozsudok súdu prvej inštancie zmenil tak, že žalovanému uložil povinnosť zaplatiť žalobkyni sumu 1 390,07 eura s úrokom z omeškania 5,05 % ročne od 11.03.2017 do zaplatenia a vo zvyšnej zamietajúcej časti rozsudok potvrdil (výrok I.) a žalobkyni priznal voči žalovanému nárok na náhradu trov konania v rozsahu 74,4 % (výrok II.).

4.1 Krajský súd v Trnave po vrátení mu veci dovolacím súdom ako súd odvolací (§ 34 CSP) po zistení, že odvolanie bolo podané včas (§ 362 ods. 1 CSP) oprávnenou osobou (§ 359 CSP), proti rozhodnutiu, proti ktorému je tento opravný prostriedok prípustný (§ 355 ods. 1 CSP), po skonštatovaní, že odvolanie obsahuje zákonom stanovené náležitosti, preskúmal napadnutý rozsudok v medziach daných rozsahom a dôvodmi odvolania (§ 379 a § 380 CSP) a dospel k záveru, že napadnutý rozsudok súdu prvej inštancie nie je vecne správny.

4.2. Odvolací súd mal za to, že súd prvej inštancie správne kvalifikoval právny vzťah medzi stranami sporu založený zmluvou o spotrebiteľskom úvere, keďže táto spĺňala definičné znaky takejto zmluvy, ako aj definičné znaky subjektov spotrebiteľskej zmluvy. Zo žiadneho ustanovenia zmluvy nevyplýva, že by bol úver poskytnutý žalobkyni na účely podnikania a skutočnosť, že niektoré splátky úveru boli uhradené z podnikateľského účtu žalobkyne nepreukazuje účel poskytnutia úveru. Úprava spotrebiteľskej zmluvy tvorí právny základ ochrany spotrebiteľa v súkromnoprávných vzťahoch a je základným inštitútom spotrebiteľského práva.

4.3. Údaje uvedené v bode II. zmluvy odvolací súd považoval za zmätočné. Jedná sa o zmluvu spotrebiteľskú a údaje v zmluve tak majú byť jasné, preskúmateľné zo znenia zmluvy a tiež zrejme a zistiteľné zo zmluvy pri jej podpise, (v čom spočíva ochrana spotrebiteľa) a to bez potreby následných vysvetľujúcich podaní (v tomto prípade vysvetlenia podané právnym zástupcom žalovaného o spôsobe výkladu zmluvy zamýšľaného dodávateľom) s aplikáciou ustanovení VOP. Absencia uvedených náležitostí a ich zmätočné a nejasné uvedenie mohlo spochybníť možnosť spotrebiteľa posúdiť rozsah svojho záväzku. Nesprávne uvedenú náležitosť považoval odvolací súd za neplatnú, teda v podstate neuvedenú.

4.4. Pokiaľ sa týka náležitosti namietanej žalobkyňou a to neuvedenia adresy predávajúceho, na ktorej môže spotrebiteľ uplatniť reklamáciu alebo sťažnosť, tu dal odvolací súd za pravdu žalovanému, že uvedená náležitosť sa týka predávajúceho, ktorý v danom zmluvnom vzťahu nefiguroval.

4.5. Odvolací súd tak považoval v súlade s ust. § 4 ods. 3 veta druhá predmetný úver za bezúročný a bez poplatkov, nakoľko neobsahuje náležitosti podľa § 4 ods. 2 písm. i) a písm. j) zák. č. 258/2001 Z. z. o spotrebiteľských úveroch v znení účinnom v čase uzavretia zmluvy.

4.6. V zmysle § 451 ods.1 Občianskeho zákonníka kto sa na úkor iného bezdôvodne obohatí, musí obohatenie vydať. Podľa ods. 2 bezdôvodným obohatením je majetkový prospech získaný plnením bez právneho dôvodu, plnením z neplatného právneho úkonu alebo plnením z právneho dôvodu, ktorý odpadol, ako aj majetkový prospech získaný z nepoctivých zdrojov.

4.7. Odvolací súd v súlade s § 451 ods. 1 Občianskeho zákonníka rozhodol, že žalovaný je povinný vydať žalobkyni bezdôvodné obohatenie v sume 1 390,07 eura (1 593,98 eura -58,02 eura - 145,89 eura). Keďže sa žalovaný so svojím plnením dostal do omeškania, odvolací súd mu v súlade s ust. § 517ods. 1, 2 Občianskeho zákonníka v spojení s nariadením vlády SR č. 87/1995 Z. z. priznal aj požadovaný úrok z omeškania vo výške 5,05 % ročne s účinnosťou od 11.3.2017 (žalovaný bol vyzvaný na vrátenie bezdôvodného obohatenia do 10.3.2017). S prihliadnutím k uvedeným skutočnostiam odvolací súd napadnutý rozsudok súdu prvej inštancie podľa § 388 CSP zmenil a určil žalovanému povinnosť zaplatiť žalobkyni sumu 1 390,07 eura s 5,05 % ročným úrokom z omeškania od 11.3.2017 do zaplataenia do 3 dní odo dňa právoplatnosti rozsudku a vo zvyšnej zamietajúcej časti rozsudok podľa § 387 ods. 1 CSP potvrdil. O nároku na náhradu trov tohto konania (prvoinštančného, odvolacieho i dovolacieho) odvolací súd rozhodol podľa § 396 ods. 1, 2 CSP za použitia ust. § 255 ods. 2 CSP.

5. Proti rozsudku odvolacieho súdu podal žalovaný dovolanie (v poradí druhé), ktorého prípustnosť a dôvodnosť vyvodzoval z ustanovenia § 420 písm. f) CSP. Dovolateľ považuje rozhodnutie krajského súdu za zmätočné, arbitrárne, prekvapivé, nepresvedčivé a nedostatočne odôvodnené. Krajský súd osobitne neuviedol a necitoval ustanovenia právnych predpisov ktoré použil (ale tiež ani skutkové

zistenia, celkový stav a tak podľa názoru žalovaného je už z uvedeného dôvodu rozhodnutie nepreskúmateľné). Odôvodnenie odvolacieho súdu poukazuje na niektoré ustanovenia, z obsahu a odôvodnenia rozhodnutia je však zrejmé, že súd musel použiť právnu normu obsahom ktorej je práve normovanie dôvodov podmieňujúcich vznik takejto sankcie t. j. právnu normu, ktorú súd prvej inštancie použiť nemohol, keďže konštatoval existenciu všetkých povinných náležitostí zmluvy o spotrebiteľskom úvere. Súd prvej inštancie sa skutkovo ustálil, že zmluva náležitosti vyžadované ustanovením § 4 ods. 2 písm. i) a j) zákona o spotrebiteľskom úvere obsahuje. Odvolací súd mal za to, že v danej úverovej zmluve táto obligatórna náležitosť v súlade v ust. § 4 ods. 2 písm. i) a j) zákona o spotrebiteľskom úvere absentuje. Odvolací súd považoval v súlade s ust. § 4 ods. 3 veta druhá predmetný úver za bezúročný a bez poplatkov, nakoľko neobsahuje náležitosti podľa § 4 ods. 2 písm. i) a písm. j) zákona o spotrebiteľskom úvere. V bode 14. svoje rozhodnutie odôvodnil, že je tu bezdôvodné obohatenie vo výške 1 593,98 eura (hoci časť nepriznal z dôvodu premlčania), aj toto sú nové skutkové zistenia ako sú tie uvedené (prípadne úplne absentujúce) v rozhodnutí súdu prvej inštancie, to však bez toho, aby si súd zaobstaral zákonom predpísaným spôsobom (t. j. opakovaním dokazovania) relevantný skutkový podklad, zároveň i znemožnil účastníkom sa k takýmto skutkovým zisteniam vyjadriť. Odvolací súd založil svoje rozhodnutie (vo vzťahu k meritu presne opačné rozhodnutie ako rozhodnutie súdu prvej inštancie) na úplne iných odlišných skutkových i právnych záveroch, t. j. na úplne (nových) dôvodoch, než založil svoje rozhodnutie súd prvej inštancie, pričom strana (účastník konania, t. j. žalovaný) nemal možnosť sa k uvedenému vyjadriť, či uvedené namietat', vo vzťahu k uvedenému navrhovať dôkazy, či poukazovať na obsah vykonaného dokazovania, keďže žiadne dokazovanie v tomto smere na odvolacom súde neprebehlo. Odvolací súd založil svoje rozhodnutie na nových skutkových záveroch, dôkazmi nezistené, stranou nepredvídateľné, ku ktorým sa nemala možnosť strana nijako relevantne vyjadriť, čoho je dôsledkom existencia prekvapivého a nepredvídateľného rozhodnutia. Ak má odvolací súd za to, že súd prvej inštancie dospel na základe vykonaných dôkazov k nesprávnym skutkovým zisteniam, dokazovanie v potrebnom rozsahu zopakuje sám. Súd síce v súlade s § 385 CSP na prejednanie odvolania pojednávanie nariadil, ale nedoplnil, nezopakoval dokazovanie, dovolateľovi neumožnil vyjadriť sa a prípadne predložiť aj také dôkazy, ktoré sa z hľadiska doterajších právnych záverov súdu prvého stupňa nejavili významnými. Avšak z hľadiska právnych záverov odvolacieho súdu boli rozhodujúce. Podstatnými skutkovými zisteniami boli tie, ktoré sa týkajú existencie náležitostí uvedených v ustanovení § 4 ods. 2 písm. i) zákona o spotrebiteľskom úvere (výška, počet a termíny splátok, istiny, úrokov a iných poplatkov) a v ustanovení § 4 ods. 2 písm. j) zákona o spotrebiteľskom úvere (celkové náklady) v obsahu zmluvy, súd prvej inštancie skutkovo ustáli, že zmluva obsahuje tento obsah, zatiaľ čo odvolací súd skutkovo ustálil, že zmluva uvedené náležitosti neobsahuje, t. j. presne opačne. Porušenie práva na spravodlivý proces bolo v časti týkajúcej sa dokazovania v dôsledku nevykonania dokazovania navrhnutého stranou a neodôvodnenie uvedeného nevykonania (navyše ešte išlo aj o dôkazy priamo týkajúcej sa veci a preukázania obrany žalovaného). Procesnému právu účastníka konania navrhovať dôkazy zodpovedá povinnosť súdu o vznesených návrhoch a dôkazoch rozhodnúť ale tiež pokiaľ im nevyhoví vo svojom rozhodnutí ich dostatočne odôvodniť, prečo a z akých dôvodov tak neurobil. Dovolateľ považuje rozhodnutie za arbitrárne, resp. nedostatočne zdôvodnené. Súd by mal dbať, aby bolo odôvodnenie rozsudku presvedčivé. Žalovaný v priebehu konania poukázal na to, že žalobkyňa musí tvrdiť a preukázať vecnú legitímáciu účastníkov a to vo vzťahu k tvrdeným nárokom resp. k obsahu žaloby. Súd uvedenú legitímáciu skúma vždy aj bez návrhu a aj v prípade, že ju žiaden z účastníkov konania nenamietala. S uvedenou námietkou sa súd vôbec nevysporiadal, jeho rozhodnutie je v celom rozsahu arbitrárne a nelogické, ak plnil niekto iný je logicky vylúčené, aby žalobkyňa tvrdila, že došlo k obohateniu na jej úkor, že je aktívne legitimovaný, keď vôbec neplnil, nemohlo k ničomu takému dôjsť (teoreticky sa veriteľ mohol obohatiť iba na úkor toho, kto plnil).

5.1. Prípustnosť dovolania je podľa názoru dovolateľa daná skutočnosťami uvedenými aj v ustanovení § 421 ods. 1 písm. a) CSP. Dovolateľ navrhol, aby dovolací súd rozhodol tak, že zruší rozsudok krajského súdu a vec vráti na ďalšie konanie a prizná dovolateľovi náhradu trov konania.

5.2. Žalobkyňa sa k podanému dovolaniu nevyjadřila.

6. Najvyšší súd Slovenskej republiky (ďalej aj „najvyšší súd“ alebo „dovolací súd“) ako súd dovolací (§

35 CSP) po zistení, že dovolanie podala v stanovenej lehote (§ 427 ods. 1 CSP) strana zastúpená v súlade so zákonom (§ 429 ods. 1 CSP), v ktorej neprospech bolo napadnuté rozhodnutie vydané (§ 424 CSP), bez nariadenia pojednávania (§ 443 CSP) dospel k záveru, že dovolanie je dôvodné.

7. Právo na prístup k dovolaciemu súdu nie je absolútne. Dovolanie je mimoriadny opravný prostriedok a tejto jeho mimoriadnej povahe zodpovedá aj právna úprava jeho prípustnosti, prísne regulovanej Civilným sporovým poriadkom. Z ustanovenia § 419 CSP vyplýva, že proti rozhodnutiu odvolacieho súdu je dovolanie prípustné, len ak to zákon pripúšťa, pričom prípady, v ktorých je dovolanie proti rozhodnutiu odvolacieho súdu prípustné, sú vymenované v ustanoveniach § 420 a § 421 CSP. To znamená, že ak zákon výslovne neuvádza, že dovolanie je proti tomu-ktorému rozhodnutiu odvolacieho súdu prípustné, nemožno také rozhodnutie (úspešne) napadnúť dovolaním.

8. Podľa § 420 CSP je dovolanie prípustné proti každému rozhodnutiu odvolacieho súdu vo veci samej alebo ktorým sa konanie končí, ak a/ sa rozhodlo vo veci, ktorá nepatrí do právomoci súdov, b/ ten, kto v konaní vystupoval ako strana, nemal procesnú subjektivitu, c/ strana nemala spôsobilosť samostatne konať pred súdom v plnom rozsahu a nekonal za ňu zákonný zástupca alebo procesný opatrovník, d/ v tej istej veci sa už prv právoplatne rozhodlo alebo v tej istej veci sa už prv začalo konanie, e/ rozhodoval vylúčený sudca alebo nesprávne obsadený súd, alebo f/ súd nesprávnym procesným postupom znemožnil strane, aby uskutočňovala jej patriace procesné práva v takej miere, že došlo k porušeniu práva na spravodlivý proces.

9. V zmysle § 421 CSP je dovolanie prípustné proti rozhodnutiu odvolacieho súdu, ktorým sa potvrdilo alebo zmenilo rozhodnutie súdu prvej inštancie, ak rozhodnutie odvolacieho súdu záviselo od vyriešenia právnej otázky, a/ pri ktorej riešení sa odvolací súd odklonil od ustálenej rozhodovacej praxe dovolacieho súdu, b/ ktorá v rozhodovacej praxi dovolacieho súdu ešte nebola vyriešená alebo c/ je dovolacím súdom rozhodovaná rozdielne.

10. Dovolanie prípustné podľa § 420 CSP možno odôvodniť iba tým, že v konaní došlo k vade uvedenej v tomto ustanovení (§ 431 ods. 1 CSP). Dovolací dôvod sa vymedzí tak, že dovolateľ uvedie, v čom spočíva táto vada (§ 431 ods. 2 CSP).

11. Dovolanie prípustné podľa § 421 možno odôvodniť iba tým, že rozhodnutie spočíva v nesprávnom právnom posúdení veci (§ 432 ods. 1 CSP). Dovolací dôvod sa vymedzí tak, že dovolateľ uvedie právne posúdenie veci, ktoré pokladá za nesprávne, a uvedie, v čom spočíva nesprávnosť tohto právneho posúdenia (§ 432 ods. 2 CSP). Právnym posúdením sa pritom rozumie činnosť súdu, pri ktorej zo skutkových zistení vyvodzuje právne závery a na zistený skutkový stav aplikuje konkrétnu právnu normu. Nesprávne právne posúdenie je chybnou aplikáciou práva na zistený skutkový stav; dochádza k nej vtedy, ak súd nepoužil správny (náležitý) právny predpis alebo ak síce aplikoval správny právny predpis, nesprávne ho ale interpretoval alebo ak zo správnych skutkových záverov vyvodil nesprávne právne závery.

12. Hlavnými znakmi, ktoré charakterizujú procesnú vadu uvedenú v § 420 písm. f) CSP, sú a/ zásah súdu do práva na spravodlivý proces a b/ nesprávny procesný postup súdu znemožňujúci procesnej strane, aby svojou procesnou aktivitou uskutočňovala jej patriace procesné oprávnenia.

13. Podstatou práva na spravodlivý súdny proces je možnosť fyzických a právnických osôb domáhať sa svojich práv na nestrannom súde a v konaní pred ním využívať všetky právne inštitúty a záruky poskytované právnym poriadkom; integrálnou súčasťou tohto práva je právo na relevantné, zákonu zodpovedajúce súdne konanie. Z práva na spravodlivý súdny proces ale pre procesnú stranu nevyplýva jej právo na to, aby sa všeobecný súd stotožnil s jej právnymi názormi a predstavami, preberal a riadil sa ňou predkladaným výkladom všeobecne záväzných právnych predpisov a rozhodol v súlade s jej vôľou a požiadavkami. Jeho súčasťou nie je ani právo procesnej strany dožadovať sa ňou navrhnutého spôsobu hodnotenia vykonaných dôkazov (porovnaj rozhodnutia Ústavného súdu Slovenskej republiky sp. zn. IV. ÚS 252/04, I. ÚS 50/04, I. ÚS 97/97, II. ÚS 3/97 a II. ÚS 251/03).

14. Pojem „procesný postup“ bol vysvetlený už vo viacerých rozhodnutiach najvyššieho súdu tak, že sa ním rozumie len faktická, vydaniu konečného rozhodnutia predchádzajúca činnosť alebo nečinnosť súdu, teda sama procedúra prejednávania veci (to, ako súd viedol spor) znemožňujúca strane sporu realizáciu jej procesných oprávnení a mieriaca možnosti jej aktívnej účasti na konaní (porovnaj R 129/1999 a rozhodnutia sp. zn. 1Cdo/6/2014, 3Cdo/38/2015, 5Cdo/201/2011, 6Cdo/90/2012). Tento pojem nemožno vykladať extenzívne jeho vzťahovaním aj na faktickú meritórnú rozhodovaciu činnosť súdu. „Postupom súdu“ možno teda rozumieť iba samotný priebeh konania, nie však konečné rozhodnutie súdu posudzujúce opodstatnenosť žalobou uplatneného nároku. Pokiaľ „postupom súdu“ nie je rozhodnutie súdu - finálny (meritórny) produkt prejednávania veci v civilnom sporovom konaní, potom už „postupom súdu“ vôbec nemôže byť ani časť rozhodnutia - jeho odôvodnenie (obsah, spôsob, kvalita, výstižnosť, presvedčivosť a úplnosť odôvodnenia), úlohou ktorej je vysvetliť dôvody, so zreteľom na ktoré súd rozhodol. Pod porušením práva na spravodlivý proces v zmysle uvedeného treba rozumieť nesprávny procesný postup súdu spočívajúci predovšetkým v zjavnom porušení kogentných procesných ustanovení, ktoré sa vymyká nielen zo zákonného, ale aj z ústavnoprávneho rámca, a ktoré (porušenie) tak zároveň znamená aj porušenie ústavou zaručených procesných práv spojených so súdnou ochranou práva.

15. Žalovaný vyvodzujúc prípustnosť dovolania podľa ustanovenia § 420 písm. f) CSP okrem arbitrárnosti, prekvapivého, nepredvídateľného a nedostatočného odôvodnenia rozhodnutia odvolacieho súdu namietal, že odvolací súd zmenil rozsudok prvoinštančného súdu podľa § 388 CSP bez toho, aby prehodnotenie dôkazov v odvolacom konaní opäť vykonal (§ 384 ods. 1 CSP) a tým (aj) vydania - pre žalovaného - zásadne iného rozhodnutia - bez toho, aby sa k týmto záverom mohol žalovaný vyjadriť.

15.1. Odvolací súd je viazaný skutkovým stavom tak, ako ho zistil súd prvej inštancie okrem prípadov, ak dokazovanie zopakuje alebo doplní (§ 383 CSP). Ak má odvolací súd za to, že súd prvej inštancie dospel na základe vykonaných dôkazov k nesprávnym skutkovým zisteniam, dokazovanie v potrebnom rozsahu zopakuje sám (§ 384 ods. 1 CSP). Na prejednanie odvolania nariadi odvolací súd pojednávanie vždy, ak je potrebné zopakovať alebo doplniť dokazovanie alebo to vyžaduje dôležitý verejný záujem (§ 385 ods. 1 CSP).

15.2. Z vyššie citovaných ustanovení vyplýva, že ak odvolací súd v rámci preskúmania rozhodnutia súdu prvej inštancie dôjde k záveru, že súd prvej inštancie dospel na základe vykonaných dôkazov k nesprávnym skutkovým zisteniam, dokazovanie vykonané súdom prvej inštancie zopakuje. Uvedená povinnosť odvolacieho súdu vyplýva z princípu priamosti, ktorý v tomto prípade znamená, že odvolací súd nemôže dôkazy vykonané súdom prvej inštancie sám len prehodnotiť. O nové hodnotenie dôkazov ide tam, kde má odvolací súd iný názor na spoľahlivosť dôkazného prostriedku. Zároveň, ak chce odvolací súd vstúpiť do procesu modifikácie skutkového stavu, na ktorom je rozhodnutie súdu prvej inštancie založené, obligatórne musí byť nariadené odvolacie pojednávanie (Števček, M., Ficová, S., Baricová, J., Mesiarkinová, S., Bajánková, J., Tomašovič, M., a kol. Civilný sporový poriadok, Komentár, Praha: C. H. Beck, 2016, s. 1279, 1287).

15.3. Tak ako najvyšší súd vo svojom rozhodnutí sp. zn. 4Cdo/309/2021 z 24 augusta 2022 už raz uviedol, že odvolací súd je ako riadny opravný súd súčasne viazaný aj skutkovým stavom. Úvahy odvolacieho súdu o správnosti skutkových záverov súdu prvej inštancie sú však značne obmedzené, pretože v zásade je viazaný skutkovým stavom zisteným súdom prvej inštancie. V prípade pochybností o jeho správnosti má možnosť dospieť k iným skutkovým záverom, ak tieto vyplývajú z poznatkov, ktoré odvolací súd získal tak, že opakovane vykonal dôkazy vykonané súdom prvej inštancie alebo vykonal nové dôkazy. Podmienenie zmeny skutkových záverov ustálených súdom prvej inštancie opakovaním alebo vykonaním nových dôkazov vyplýva z požiadavky rešpektovať zásadu priamosti a ústnosti civilného konania, ktorá má pre odvolacie konanie rovnaký význam a následky, ako pre súd prvej inštancie. Zásada priamosti je dôležitá nielen pre zisťovanie skutkového základu rozhodnutia, ale aj pre odchylenie sa od skutkových zistení súdu prvej inštancie. Pri opakovaní a doplnení dokazovania je uvedená zásada oproti konaniu pred súdom prvej inštancie ešte sprísnená, pričom pre opakovanie dôkazov platia tie isté

procesné postupy, ako pri vykonávaní pôvodného dôkazu (uznesenie najvyššieho súdu sp. zn. 4Cdo/98/2017).

16. Kasačná záväznosť súdneho rozhodnutia je prísnejšia než precedenčné pôsobenie iných súdnych rozhodnutí v obdobných veciach. Kasačná záväznosť viaže podriadený súd, ktorý vo veci konal, a to najmä v prípade, keď nedošlo k zmene právnej úpravy ani k zmene skutkových okolností a kasačný (nadriadený) súd vo veci rozhodol meritórne a svoj právny názor jednoznačne formuloval.

17. V zmysle judikátu R 76/2016: „Postup súdu nižšej inštancie spočívajúci v nerešpektovaní záväzného právneho názoru, vysloveného v zrušujúcom uznesení súdu vyššej inštancie, a to len na základe vlastného uváženia, je neprípustným postupom, ktorý narúša princíp právnej istoty.“ (Uznesenie Najvyššieho súdu Slovenskej republiky z 31. marca 2016 sp. zn. 3Cdo/12/2016).

18. Požiadavky na reflektovanie právneho názoru najvyššieho súdu zaujaté v tej istej právnej veci a vyjadrené v jeho zrušujúcom rozhodnutí sú pri následnom rozhodovaní odvolacieho súdu výrazne prísnejšie, než v prípade precedenčnej (judikátornej) záväznosti. Pre konanie po zrušení rozhodnutia dovolacím súdom platí bezvýnimočne zásada viazanosti a podriadenosti nižšieho súdu (odvolacieho alebo prvostupňového) právnym názorom vysloveným dovolacím súdom. Kasačná (inštančná) záväznosť môže byť reflektovaná len bezpodmienečným rešpektovaním rozhodnutia najvyššieho súdu. V konaní nasledujúcom po zrušujúcom rozhodnutí dovolacieho súdu nemá odvolací súd žiadny priestor pre úvahy, či bude alebo nebude rešpektovať právny názor najvyššieho súdu.

19. Viazanosť súdu nižšieho stupňa právnym názorom súdu vyššieho stupňa je zároveň vykonaním ústavného princípu práva na súdnu ochranu a spravodlivý proces, ktorého je integrálnou súčasťou. Nerešpektovanie právneho názoru dovolacieho súdu vyjadreného v zrušujúcom rozhodnutí je preto porušením tak ustanovenia § 455 CSP, ako aj základného práva účastníka konania na súdnu a inú právnu ochranu.

20. Samozrejme, ani viazanosť odvolacieho súdu právnym názorom dovolacieho súdu vysloveným v jeho kasačnom rozhodnutí nie je absolútna. V určitých prípadoch sa viazanosť právnym názorom neuplatní. K vymedzeniu týchto výnimočných prípadov, explicitne v zákone neuvedených, dospela postupným dlhoročným vývojom aplikačná prax a právna teória. Ide najčastejšie o prípad zmeny v skutkových zisteniach, ktoré tvorili základ zrušujúceho aj zrušovaného rozhodnutia, alebo prípad zmeny právnej úpravy, ku ktorej došlo po zrušovanom rozhodnutí, ale pred opätovným rozhodnutím odvolacieho súdu. Nie je tiež vylúčené, že odvolací súd rozhodne inak aj z dôvodu zásadného judikátorneho posunu (napríklad reflektujúc niektoré rozhodnutie Európskeho súdneho dvora, alebo Európskeho súdu pre ľudské práva alebo ústavného súdu alebo najvyššieho súdu) v otázke, ktorá v čase rozhodovania dovolacieho súdu nebola celkom uspokojivo vyriešená. O taký prípad ale v prejednávanej veci nešlo.

21. Z práva na spravodlivé súdne konanie vyplýva povinnosť všeobecného súdu zaoberať sa účinne námietkami, argumentmi a dôkaznými návrhmi strán (avšak) s výhradou, že majú význam pre rozhodnutie vo veci (I. ÚS 46/05). Z uvedeného potom vyplýva, že k porušeniu práva na spravodlivý proces v zmysle ustanovenia § 420 písm. f) CSP môže dôjsť aj nepreskúmateľnosťou napadnutého rozhodnutia odvolacieho súdu (porov. I. ÚS 105/06, III. ÚS 330/2013, či 4Cdo/3/2019, 8Cdo/152/2018, bod 26., 5Cdo/57/2019, bod 9., 10.) alebo prekvapivosťou rozhodnutia vtedy, keď odvolací súd vydá rozhodnutie, ktoré nebolo možné na základe zisteného skutkového stavu veci predvídať, čím bola účastníkovi odňatá možnosť právne a skutkovo argumentovať vo vzťahu k otázke, ktorá sa s ohľadom na právny názor odvolacieho súdu javila ako významná pre jeho rozhodnutie, či rôznymi závažnými deficitmi v dokazovaní (tzv. opomenutý dôkaz, deformovaný dôkaz, porušenie zásady voľného hodnotenia dôkazov a pod.).

22. Dovolací súd má za to, že iba tým, že súd v rozhodnutí náležite zareaguje na argumenty účastníka, dá mu najavo, že sa zaoberal jeho argumentami a návrhmi. Proces právnej argumentácie (diskurz medzi

súdom i účastníkmi) má byť dialógom. Zjavne svojvoľné (arbitrárne) zaobranie sa takými argumentami je nezlučiteľné s ideou spravodlivého procesu.

23. Zásada voľného hodnotenia dôkazov zakotvená v čl. 15 Základných princípov CSP a v § 191 CSP vyplýva z ústavného princípu nezávislosti súdov (čl. 46 ústavy) a znamená, že záver, ktorý sudca urobí o vykonaných dôkazoch z hľadiska ich pravdivosti a dôležitosti pre rozhodnutie, je vecou jeho vnútorného presvedčenia a jeho logického myšlienkového postupu. Hodnotenie dôkazov úvahou súdu však neznamená ľubovôľu, lebo hodnotiacia úvaha musí vždy zodpovedať zásadám formálnej logiky, musí vychádzať zo zisteného skutkového stavu veci a vykazovať funkčnú a teleologickú zhodu s priebehom konania. Výsledky hodnotenia dôkazov sú súčasťou odôvodnenia rozhodnutia, v ktorom súd stručne, jasne a výstižne vysvetľuje, ktoré skutočnosti považoval za preukázané a ktoré nie, z ktorých dôkazov vychádzal a akými úvahami sa pri hodnotení dôkazov riadil, prečo nevykonal ďalšie navrhnuté dôkazy a pod.

24. V tomto kontexte podstatou dovolacieho prieskumu nie je prehodnocovanie skutkového stavu dovolacím súdom, ale kontrola postupu súdov oboch nižších inšancií pri procese jeho zisťovania a vyhodnocovania. Otázka, či súd pri zisťovaní a vyhodnocovaní skutkového stavu rešpektoval ústavnoprocenčné zásady, je otázkou procesnoprávnou, ktorá ako taká môže byť prezentovaná dovolaciemu súdu v podanom dovolaní ako prípustný a dovolený dovolací dôvod podľa CSP. Zároveň je potrebné dodať, že nesprávne zistenie skutkového stavu veci má totiž, ak súd aplikuje dôkladne hmotné právo, vždy vplyv na nesprávne právne posúdenie skutku, a preto takéto rozhodnutie súdu súčasne spočíva aj v nesprávnom právnom posúdení veci (porov. I. ÚS 6/2018, 4Cdo/88/2019).

25. Dovolací súd v tejto súvislosti osobitne zdôrazňuje, že súčasťou obsahu práva na spravodlivé súdne konanie je aj právo strany sporu na také odôvodnenie súdneho rozhodnutia, ktoré jasne a zrozumiteľne odpovie na všetky právne a skutkovo relevantné otázky súvisiace s predmetom súdnej ochrany (§ 387 ods. 3 CSP). Nerešpektovanie tohto kogentného ustanovenia nesporne zakladá prípustnosť a dôvodnosť dovolania (porov. uznesenie najvyššieho súdu sp. zn. 4Cdo/125/2019). Dodržiavanie povinnosti odôvodniť rozhodnutie má zaručiť transparentnosť a kontrolovateľnosť rozhodnutí súdov, a tak vylúčiť svojvôľu v tomto procese. V právnom štáte by nemali vzniknúť pochybnosti, či sa súd s určitou, druhou stranou výslovne prezentovanou otázkou zaoberal, či nie; odpoveď by mala byť zrejماً z odôvodnenia súdneho rozhodnutia.

26. Z uvedeného vyplýva, že odvolací súd dospel k odlišným skutkovým aj právnym záverom ako súd prvej inšancie. Je neprípustné, aby odvolací súd k svojim odlišným skutkovým zisteniam dospel len na základe prehodnotenia dôkazov vykonaných súdom prvej inšancie. Na to, aby ich mohol inak zhodnotiť, ich musí v odvolacom konaní opäť vykonať. V súlade s § 383 až § 385 ods. 1 CSP bol odvolací súd z dôvodu potreby doplnenia alebo zopakovania dokazovania povinný nielen nariadiť pojednávanie na prejednanie odvolania, ale aj vykonať dokazovanie. Tým že odvolací súd svoje rozhodnutie založil na iných právnych záveroch než ako súd prvého stupňa, bolo žalovanému odňaté právo namietať správnosť (novo zaujatého) právneho názoru na inštančne vyššom súde. Z pohľadu výsledkov konania na súde prvého stupňa odvolací súd založil svoje rozhodnutie „nečakane“ a nepredvídateľne na iných (nových) dôvodoch, pričom žalovaný nemal možnosť namietať správnosť „nového“ právneho názoru zaujatého až v odvolacom konaní. Len riadnym vykonaním dokazovania s ohľadom na potrebu doplnenia dokazovania by sa jednalo o postup dovolacieho súdu súladný so zásadou priamosti a ústnosti civilného procesu a v konečnom dôsledku by boli naplnené požiadavky na hodnotenie dôkazov vyjadrené v ustanovení § 191 CSP.

27. Odvolací súd nerealizoval postup podľa § 382 CSP a nevytvoril žalovanému príležitosť na vyjadrenie sa k možnému dôvodu bezúročnosti a bezpoplatkovosti úveru a absencie existencie náležitostí uvedených v ustanovení § 4 ods. 2 písm. i) zákone o spotrebiteľských úrokoch (výška, počet a termíny splátok, istiny, úrokov a iných poplatkov) a k ustanoveniu § 4 ods. 2 písm. j) zákona o spotrebiteľských úrokoch (celkové náklady). Súd prvej inšancie založil svoj záver na existencii náležitostí v zmluve v zmysle ustanovení § 4 ods. 2 písm. i) zákona o spotrebiteľských úrokoch a pokiaľ odvolací súd dospel k

iným skutkovým a právnym záverom ako pvoištančný súd, mal realizovať výzvu v zmysle § 382 CSP, ktorá je plnením osobitného druhu tzv. manudukčnej povinnosti odvolacieho súdu. Podstatou tejto poučovacej povinnosti je zabrániť odňatiu možnosti konať pred odvolacím súdom a teda zabezpečiť riadny prístup k spravodlivému procesu aj po podaní odvolania, čo je súčasťou základného práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 ústavy SR. Samotné nariadenie pojednávania nestačí, súd musí explicitne signalizovať iný právny názor a dať procesný priestor na reakciu, pretože v danej veci išlo o kvalitatívne odlišný právny základ rozhodnutia. Samotná skutočnosť, že ide o „druhé rozhodovanie“ neodstraňuje povinnosť postupovať podľa § 382 CSP, navyše keď dovolací súd zrušil predchádzajúce rozhodnutie odvolacieho súdu pre jeho nepreskúmateľnosť v zmysle ust. § 420 písm. f) CSP. Právne posúdenie veci nebolo predmetom dovolacieho prieskumu a krajský súd nebol viazaný žiadnym právnym názorom vo veci samej.

28. Najvyšší súd po preskúmaní obsahu spisu teda dospel k záveru, že odvolací súd nepostupoval dôsledne v zmysle ustanovenia § 382 CSP, v dôsledku čoho zaťažil konanie vadou zmätočnosti podľa ustanovenia § 420 písm. f) CSP.

29. Dokazovanie je časť civilného súdneho konania, v rámci ktorej si súd vytvára poznatky potrebné na rozhodnutie vo veci. Právomoc konať o veci, ktorej sa návrh týka, v sebe obsahuje právomoc posúdiť, či a aké dôkazy na zistenie skutkového stavu sú potrebné a akým spôsobom sa zabezpečí dôkaz na jeho vykonanie (I. ÚS 52/03). V dokazovaní sa súd obmedzuje len na zisťovanie poznatkov o skutkových okolnostiach, ktoré zakladajú a odôvodňujú prejednávany nárok. Hodnotenie dôkazov je činnosť súdu, pri ktorej hodnotí vykonané dôkazy z hľadiska ich pravdivosti a dôležitosti pre rozhodnutie. Aktuálna procesná právna úprava vychádza zo zásady voľného hodnotenia dôkazov, majúcej základ v ústavnom princípe nezávislosti súdov. Táto zásada vyplývajúca z čl. 15 Základných princípov CSP, normatívne vyjadrená v § 191 ods. 1 CSP znamená, že záver, ktorý si sudca z vykonaných dôkazov robí, je vecou jeho vnútorného presvedčenia a jeho logického myšlienkového postupu. Postup sudcu ale neznamená, že sudca nie je viazaný ústavnými princípmi predvídateľnosti a zákonnosti rozhodnutia. Naopak, konečné meritórne rozhodnutie musí vykazovať logickú, funkčnú a teleologickú zhodu s priebehom konania (Števcěk, M., Ficová, S., Baricová, J., Mesiarkinová, S., Bajánková, J., Tomašovič, M. a kol. Civilný sporový poriadok. Komentár. Praha: C. H. Beck, 2016).

30. Súd musí dbať o to, aby nevytlúčil taký dôkaz, ktorý má rozhodný potenciál pre skutkový poznatok tvrdený stranou v spore, ak tento nebude preukázaný iným dôkazom. Ak sa rozhodne navrhnutý dôkaz nevykonať, musí to zdôvodniť v odôvodnení rozhodnutia v súlade s § 220 ods. 2 CSP. Spravidla pôjde o dôkazy, ktoré nemôžu smerovať k preukázaniu spornej skutočnosti preto, lebo tú skutočnosť možno preukázať iným dôkazom, alebo sa týkajú iných skutočností nerozhodných a právne bezvýznamných.

31. Pre nedostatočné, resp. neúplné vyhodnotenie dokazovania v odôvodnení rozsudku odvolacieho súdu je tento nepreskúmateľný a zakladá tak prípustnosť i dôvodnosť podaného dovolania.

32. Za tohto stavu - daného osobitne individuálnymi okolnosťami - mal rozsudok odvolacieho súdu znaky procesne nesprávneho postupu znemožňujúceho strane, aby uskutočňovala jej patriace procesné práva v takej miere, že došlo k porušeniu práva na spravodlivý proces.

33. Záverom dovolací súd poznamenáva, že v odôvodnení rozhodnutia sa odvolací súd musí vysporiadať so všetkými rozhodujúcimi skutočnosťami a jeho myšlienkový postup musí byť v odôvodnení dostatočne vysvetlený nielen s poukazom na všetky skutočnosti zistené vykonaným dokazovaním, ale tiež s poukazom na právne závery, ktoré prijal. Právne závery odvolacieho súdu môžu byť dostatočne preskúmateľné len vtedy, ak odvolací súd po skutkovom vymedzení predmetu konania podá zrozumiteľný a jasný výklad, z ktorých ustanovení zákona alebo iného právneho predpisu vychádzal, ako ich interpretoval, a prečo pod tieto ustanovenia podriadil, prípadne nepodriadil zistený skutkový stav. Ak tieto vlastnosti rozsudok nemá a neposkytuje odpoveď na vyššie uvedené otázky, je konanie odvolacieho súdu zaťažené vadou zmätočnosti v zmysle ustanovenia § 420 písm. f) CSP, keďže svojím nesprávnym postupom znemožnil súd strane realizovať jej patriace procesné práva v takej miere, že došlo k

porušení práva na spravodlivý proces.

34. Ide o tak závažné pochybenie odvolacieho súdu, ktoré znemožnilo žalovanému uskutočňovať jemu patriace procesné práva v takej miere, že došlo k porušeniu jeho práva na spravodlivý proces v zmysle § 420 písm. f) CSP. Dovolanie žalovaného je preto prípustné a zároveň aj dôvodné. Najvyšší súd preto napadnutý rozsudok odvolacieho súdu zrušil a vec mu vrátil na ďalšie konanie (§ 449 ods. 1 v spojení s § 450 CSP), pričom sa nezaoberal posúdenia opodstatnenosti argumentácie žalovaného týkajúcej sa nesprávneho právneho posúdenia veci (§ 421 ods. 1 písm. a) CSP), (napríklad rozhodnutia sp. zn. 7Cdo/39/2021 z 29. septembra 2021 resp. sp. zn. 6Cdo/21/2019 z 27. januára 2022).

35. Uznesenie Okresného súdu Galanta č. k. 15Csp/110/2017-823 z 13. októbra 2023 dovolací súd zrušil ako rozhodnutie súvisiace. Podľa ustálenej judikatúry najvyššieho súdu (R 73/2004) závislým výrokom môže byť nielen dovolaním nedotknutý výrok tvoriaci súčasť napadnutého rozhodnutia, ale aj výrok, ktorý je obsahom iného, samostatného rozhodnutia v danej veci. Výdanie uznesenia o náhrade trov konania v konkrétnej výške je jednostranne závislé od existencie právoplatného rozhodnutia vo veci. Zrušenie rozsudku súdu nižšej inštancie uznesenie o výške náhrady trov prvoinštančného a odvolacieho konania ako závislé rozhodnutie stratilo svoj podklad. Bez nadväznosti na predchádzajúce (zrušené) rozhodnutie by zostalo uznesenie o výške náhrady trov konania osamotené, strácalo by rozumný zmysel, čo by zároveň odporovalo princípu právnej istoty (napr. I. ÚS 549/2015, sp. zn. 2Cdo/173/2008, 2Cdo/267/2008, 1MCdo/14/2010, 1Cdo/36/2011, 6Cdo/201/2012, 4Cdo/52/2014 a 2MObdV/4/2012).

36. Ak bolo rozhodnutie zrušené a vec bola vrátená na ďalšie konanie a nové rozhodnutie, súd prvej inštancie a dovolací súd sú viazaní právnym názorom dovolacieho súdu (§ 455 CSP). Ak dovolací súd zruší rozhodnutie a ak vráti vec odvolaciemu súdu alebo súdu prvej inštancie na ďalšie konanie, rozhodne tento súd o trovách pôvodného konania a o trovách dovolacieho konania (§ 453 ods. 3 CSP).

37. Toto rozhodnutie prijal senát najvyššieho súdu pomerom hlasov 3 : 0.

Poučenie:

Proti tomuto uzneseniu nie je prípustný opravný prostriedok.